

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

(найменування центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки)

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

(повне найменування вищого навчального закладу)

Кафедра спеціальної освіти та реабілітології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Ректор (перший проректор)

“ _____ ” _____ 2016 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЛОГОПЕДІЯ (ППН 03)

(код і назва навчальної дисципліни)

спеціальність 016 Спеціальна освіта

(код і назва спеціальності)

освітня програма (спеціалізація) Корекційна освіта

(назва спеціалізації)

інститут, факультет ІУП, Факультет управління фізичною культурою та спортом

(назва інституту, факультету)

Робоча програма ЛОГОПЕДІЯ для студентів
(назва навчальної дисципліни)

за спеціальністю 016 Спеціальна освіта, „28” серпня 2016 року- __ с.

Розробники:

С.М.Лупінович к.пед.н.,доц.

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри
спеціальної освіти та реабілітології

Протокол від. “28” серпня 2016 року № 1

Завідувач кафедри спеціальної освіти та реабілітології

(В.В.Клапчук)

(підпис) (прізвище та ініціали)

“28” серпня 2016 року

Схвалено науково-методичною комісією УФКС факультету (інституту) за напрямом
підготовки (спеціальністю) 016 Спеціальна освіта
(код, назва)

Протокол від. “29” серпня 2016 року, протокол № 1

“29” серпня 2016 року

Голова _____

(_____)

(підпис) (прізвище та ініціали)

© ЗНТУ, 2016 рік

© ЗНТУ, 2016 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 6,5	Галузь знань <u>01 Освіта/Педагогіка</u> (шифр і назва)	За вибором студента	
Індивідуальне навчально-дослідне завдання (за наявності) _____	Спеціальність: 016 «Спеціальна освіта»	Рік підготовки:	
		1-й	2-й
Загальна кількість годин – 195 год.		Семестр	
		2-й	3-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних - 4 самостійної роботи студента - 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалаврський	Лекції	
			42 - год.
		Практичні, семінарські	
			28 - год.
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
			125 - год.
		Консультації:	
			год.
Вид контролю: залік, екзамен			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Логопедія» є формування у здобувачів вищої освіти теоретико-методологічних знань про такі види порушень мовлення, як дислексія, дисграфія та дизорфографія, про причини, що їх викликають, шляхи їх подолання та попередження; надати практичні навички роботи з дітьми на основі засвоєних прийомів виявлення, корекції та профілактики мовленнєвих розладів; специфіку мовленнєвих порушень в умовах наявності розумової відсталості (РВ), затримки психічного розвитку (ЗПР), раннього дитячого аутизму (РДА), дитячого церебрального паралічу (ДЦП), про причини, що її викликають.

Основними завданнями навчальної дисципліни «Логопедія» є:

– надати студентам теоретичні знання щодо загальної характеристики порушень писемного мовлення, етіології, механізмів, симптоматики, класифікації, динаміки перебігу даних порушень мовлення за умов спонтанного та цілеспрямованого навчання та виховання;

– сформувані у студентів уміння правильно діагностувати порушення писемного мовлення та визначити ефективні шляхи корекційного впливу в осіб різних вікових категорій із ТВМ;

– ознайомити студентів з питаннями організації логопедичної допомоги та профілактики порушень писемного мовлення.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- види мовленнєвих порушень (форми дислексій, дисграфій, дизорфографій), їх причини, механізми, структуру, симптоматику; методики корекційної роботи з подолання порушень писемного мовлення; зміст та організацію логопедичної допомоги дитячому та дорослому населенню в Україні з означеним вище мовленнєвими розладами;

- особливості логопедичної роботи при ускладнених дефектах розвитку, таких як аутизм, вади слуху, зору, опорно-рухового апарату; зміст та організацію логопедичної допомоги дитячому та дорослому населенню в Україні.

вміти:

– проводити кваліфіковане психолого-педагогічне обстеження з метою визначення перебігу психічного розвитку, відповідності його віковим нормам, а також структурі дефекту в контексті певного розладу писемного мовлення;

– володіти методами диференційованої діагностики для визначення виду порушень;

– здійснювати корекційний вплив, володіти методами навчання та виховання дітей з різними порушеннями писемного мовлення;

– впроваджувати в практику різні профілактичні засоби з метою попередження виникнення мовленнєвих вад або вторинних відхилень у психічному розвитку дитини;

– здійснювати консультування дітей та дорослих з відхиленнями у мовленнєвому розвитку, їхніх батьків та педагогів з проблеми навчання, розвитку, життєвого та професійного самовизначення;

– володіти прийомами навчання дітей із зазначеними вище вадами мовлення навчальних предметів в загальноосвітніх та спеціальних корекційних закладах.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 195 год., з них 42 год. – лекції, 28 год. – практичні заняття, самостійна робота – 125 год. Вивчення студентами навчальної дисципліни «Логопедія» завершується складанням екзамену.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Науково-теоретичні засади вивчення порушень писемного мовлення

Лекція 1. *Характеристика писемного мовлення з позицій психолінгвістичного підходу.*

Суть поняття —писемне мовлення». Відмінність писемного мовлення від усного. Становлення механізмів писемного мовлення в онтогенезі. Психофізіологічні механізми письма та читання. Передумови формування писемного мовлення.

Практичне заняття 1. *Характеристика писемного мовлення з позицій психолінгвістичного підходу.*

Лекція 2. *Загальна характеристика вад писемного мовлення.*

Клінічний, психофізіологічний, психолого-педагогічний та лінгвістичний аспекти вивчення порушень писемного мовлення. Етіологія та патогенез дисграфії, дислексії, дизорфографії.

Практичне заняття 2. *Загальна характеристика вад писемного мовлення.*

Лекція 3. *Симптоматика дисграфії, дислексії, дизорфографії.* Характеристика типових помилок писемного мовлення. Суть фонетичного принципу письма. Основні типи фонетичних помилок, причини та механізми їх виникнення. Графічні та оптико-просторові помилки писемного мовлення. Їх типи, причини та механізми. Суть морфологічного принципу письма. Типи, причини та механізми морфологічних та синтаксичних помилок. Орфографічна навичка. Психологічні та мовленнєві передумови оволодіння орфографічними уміннями та навичками. Особливості оволодіння орфографією молодшими школярами із ЗНМ.

Практичне заняття 3. *Симптоматика дисграфії, дислексії, дизорфографії.*

Лекція 4. *Класифікація дисграфії, дислексії та дизорфографії.*

Огляд та характеристика різних класифікацій порушень писемного мовлення. Характеристика порушень письма та читання у дітей із вадами звукової системи мови. Порушення письма та читання у дітей із ЗНМ та НЗНМ (2 години).

Практичне заняття 4. *Класифікація дисграфії, дислексії та дизорфографії.*

Змістовий модуль 2.

Особливості діагностики порушень писемного мовлення

Лекція 5. *Логопедичне вивчення дітей з помилками у процесі читання та письма.*

Вивчення писемної продукції дітей із ФФНМ та ЗНМ.

Обстеження

мовленнєвих процесів у дітей із дисграфією, дислексією та дизорфографією. Особливості сприймання мовлення на сенсорно-перцептивному рівні. Дослідження лексико - граматичної сторони мовлення та стану зв'язного мовлення.

Практичне заняття 5. *Дизартрія як результат органічного ураження нервової системи.*

Лекція 6. *Діагностика дисграфії, дислексії, дизорфографії.*

Вивчення немовленнєвих процесів та розумових операцій у дітей із дисграфією, дислексією та дизорфографією. Дослідження стану сформованості орфографічних умінь та навичок.

Практичне заняття 6. *Діагностика дисграфії, дислексії, дизорфографії.*

Змістовий модуль 3

Сучасні підходи до подолання порушень писемного мовлення

Лекція 7. *Методика подолання фонетичних помилок у письмі дітей із дисграфією.*

Усунення помилок на заміну та змішування літер. Розвиток сприймання мовлення на сенсорно-перцептивному рівні. Усунення помилок на пропуски, перестановки та додавання літер. Методика формування навичок фонематичного аналізу та синтезу.

Практичне заняття 7. *Методика подолання фонетичних помилок у письмі дітей із дисграфією.*

Лекція 8. *Методика подолання графічних та оптико-просторових помилок у письмі молодших школярів.*

Формування гностико-практичних функцій. Методика розвитку зорово-просторового сприймання, уявлень, зорового аналізу та синтезу. Розвиток та корекція ручної моторики у дітей з вадами письма.

Практичне заняття 8. *Методика подолання графічних та оптико-просторових помилок у письмі молодших школярів.*

Лекція 9. *Корекційна робота з подолання морфологічних та синтаксичних помилок у дітей із дисграфією та дизорфографією.*

Формування морфологічних та синтаксичних узагальнень, аналізу та синтезу у дітей із ЗНМ, які мають порушення читання та письма. Логопедична робота над наголосом. Корекція порушень лексико-граматичної сторони мовлення у дітей із дисграфією, дислексією та дизорфографією. Логопедична робота над зв'язним мовленням.

Практичне заняття 9. *Корекційна робота з подолання морфологічних та синтаксичних помилок у дітей із дисграфією та дизорфографією.*

Лекція 10. *Корекція та розвиток психічних процесів та розумових операцій у дітей із дисграфією, дислексією та дизорфографією*

Корекційна робота з розвитку мовно-слухової, зорової, моторної пам'яті; оптико-просторового гнозису, слухової та зорової уваги, розумових операцій аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення, класифікації, дії за аналогією, симультанно-сукцесивних функцій на логопедичних заняттях.

Практичне заняття 10. *Корекція та розвиток психічних процесів та розумових операцій у дітей із дисграфією, дислексією та дизорфографією.*

Змістовий модуль 4

Попередження порушень писемного мовлення у дошкільників та молодших школярів

Лекція 11. *Формування готовності до навчання грамоти у дошкільників із недостатнім рівнем розвитку передумов письма.*

Вивчення готовності до навчання грамоти у дітей старшого дошкільного віку. Корекція порушень фонетико-фонематичної сторони мовлення. Формування навичок фонематичного, складового, морфологічного та синтаксичного аналізу та синтезу. Корекція та розвиток оптико-просторових уявлень, зорового аналізу та синтезу. Корекція та розвиток дрібної моторики пальців рук на заняттях грамоти, образотворчої діяльності. Зміст корекційної логопедичної роботи з формування лексико-граматичної сторони

мовлення у старших дошкільників. Розвиток морфологічних та синтаксичних узагальнень. Розвиток та корекція психічних функцій та розумових операцій, що забезпечують оволодіння читанням та письмом.

Практичне заняття 11. *Формування готовності до навчання грамоти у дошкільників із недостатнім рівнем розвитку передумов письма.*

Лекція 12. *Організація логопедичної роботи з профілактики порушень писемного мовлення у молодших школярів.*

Логопедичне заняття як основна форма організації корекційної роботи з дітьми-дисграфіками та дислексиками. Взаємозв'язок фронтальної та індивідуальної роботи з подолання вад читання та письма. Види планування корекційної роботи. Структура та зміст логопедичних занять. Загальна характеристика методів, прийомів, засобів формування та корекції писемного мовлення.

Практичне заняття 12. *Організація логопедичної роботи з профілактики порушень писемного мовлення у молодших школярів.*

Змістовий модуль 5

Особливості мовленнєвого розвитку у дітей із РВ, ЗПР, ДЦП та аутизмом

Лекція 13. *Порушення мовленнєвого розвитку у дітей із РВ та ЗПР* Особливості мовленнєвого розвитку РВД. Механізми порушень мовленнєвого розвитку при олігофренії. Особливості мовленнєвого розвитку РВД. Вади фонетичної сторони мовлення. Порушення лексики. Порушення граматичної будови мови. Порушення зв'язного мовлення. Особливості порушень писемного мовлення у РВ школярів. Структура дефекту у дітей із затримкою психічного розвитку (мовленнєва і немовленнєва симптоматика). Психолого-педагогічна характеристика дітей із ЗПР. Розвиток мовлення і мислення у дітей із ЗПР. Вплив інтелектуального розвитку дитини на процес розвитку мовлення. Основні когнітивні передумови розвитку мовлення дітей із ЗПР. Вплив рівня інтелектуального розвитку дитини на рівень розвитку семантики, що є в основі висловлювання. Вплив рівня несформованості мисленнєвої діяльності на можливість засвоєння формально-мовних засобів. Зв'язок між оволодінням мовленням із можливостями обробки інформації, із обсягом короткочасної пам'яті. Класифікація дітей із ЗПР із урахуванням їх мовленнєвих порушень.

Практичне заняття 13. *Порушення мовленнєвого розвитку дітей із РВ та ЗПР.*

Лекція 14. *Порушення мовленнєвого розвитку у дітей із ДЦП*

Сучасні погляди на структуру дефекту при ДЦП. Психолого-педагогічна характеристика дітей із ДЦП. Розвиток мовлення і мислення у дітей із ДЦП.

Практичне заняття 14. *Порушення мовленнєвого розвитку дітей із ДЦП.*

Лекція 15. *Порушення мовленнєвого розвитку у дітей із раннім дитячим аутизмом*

Сучасні погляди на структуру дефекту при РДА. Психолого-педагогічна характеристика дітей із РДА. Розвиток мовлення і мислення у дітей із РДА.

Практичне заняття 15. *Порушення мовленнєвого розвитку дітей із РДА.*

4. Структура навчальної дисципліни

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Разом	Лаб	Леки	Прак	Сам.р.	Екз.
<i>Змістовий модуль 1. Науково-теоретичні засади вивчення порушень писемного мовлення</i>							
1.	Характеристика писемного мовлення з позицій психолінгвістичного підходу.	14		2	2	10	
2.	Загальна характеристика вад писемного мовлення.	14		2	2	10	
3.	Симптоматика дисграфії, дислексії, дизорфографії.	14		2	2	10	
4.	Класифікація дисграфії, дислексії та дизорфографії.	14		2	2	10	
<i>Змістовий модуль 2. Особливості діагностики порушень писемного мовлення</i>							
5.	Логопедичне вивчення дітей з помилками у процесі читання та письма.	16		4	2	10	
6.	Діагностика дисграфії, дислексії, дизорфографії.	16		4	2	10	
<i>Змістовий модуль 3. Сучасні підходи до подолання порушень писемного мовлення</i>							
7.	Методика подолання фонетичних помилок у письмі дітей із дисграфією.	16		4	2	10	
8.	Методика подолання графічних та оптико-просторових помилок у письмі молодших школярів.	16		4	2	10	
9.	Корекційна робота з подолання морфологічних та синтаксичних помилок у дітей із дисграфією та дизорфографією.	16		4	2	10	
10.	Корекція та розвиток психічних процесів та розумових операцій у дітей із дисграфією, дислексією та дизорфографією.	16		4	2	10	
<i>Змістовий модуль 4. Попередження порушень писемного мовлення у дошкільників та молодших школярів</i>							
11.	Формування готовності до навчання грамоти у дошкільників із недостатнім рівнем розвитку передумов письма.	16		4	2	10	
12.	Організація логопедичної роботи з профілактики порушень писемного мовлення у молодших школярів.	16		4	2	10	
<i>Змістовий модуль 5. Особливості мовленнєвого розвитку у дітей із РВ, ЗПР, ДЦП та аутизмом</i>							
13.	Порушення мовленнєвого розвитку у дітей із РВ та ЗПР	14		2	2	10	
14.	Порушення мовленнєвого розвитку у дітей із ДЦП	13		2	1	10	
15.	Порушення мовленнєвого розвитку у дітей із раннім дитячим аутизмом	8		2	1	5	
	<i>Всього</i>	195		42	28	125	

5. Темы практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Характеристика писемного мовлення з позицій психолінгвістичного підходу	2
2.	Загальна характеристика вад писемного мовлення	2
3.	Класифікація та симптоматика дисграфії, дислексії, дизорфографії.	4
4.	Дизартрія як результат органічного ураження нервової системи	2
5.	Діагностика дисграфії, дислексії, дизорфографії	2
6.	Методика подолання фонетичних помилок у письмі дітей із дисграфією. Методика подолання графічних та оптико-просторових помилок у письмі молодших школярів.	4
7.	Корекційна робота з подолання морфологічних та синтаксичних помилок у дітей із дисграфією та дизорфографією. Корекція та розвиток психічних процесів та розумових операцій у дітей із дисграфією, дислексією та дизорфографією	4
8.	Формування готовності до навчання грамоти у дошкільників із недостатнім рівнем розвитку передумов письма	2
9.	Організація логопедичної роботи з профілактики порушень писемного мовлення у молодших школярів	2
10.	Порушення мовленнєвого розвитку дітей із РВ, ЗПР, ДЦП, раннім дитячим аутизмом	4
	Всього	28

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Характеристика писемного мовлення з позицій психолінгвістичного підходу	10
2.	Загальна характеристика вад писемного мовлення	10
3.	Класифікація та симптоматика дисграфії, дислексії, дизорфографії.	10
4.	Дизартрія як результат органічного ураження нервової системи	15
5.	Діагностика дисграфії, дислексії, дизорфографії	15
6.	Методика подолання фонетичних помилок у письмі дітей із дисграфією. Методика подолання графічних та оптико-просторових помилок у письмі молодших школярів.	10
7.	Корекційна робота з подолання морфологічних та синтаксичних помилок у дітей із дисграфією та дизорфографією. Корекція та розвиток психічних процесів та розумових операцій у дітей із дисграфією, дислексією та дизорфографією	15
8.	Формування готовності до навчання грамоти у дошкільників із недостатнім рівнем розвитку передумов письма	15
9.	Організація логопедичної роботи з профілактики порушень писемного мовлення у молодших школярів	10
10.	Порушення мовленнєвого розвитку дітей із РВ, ЗПР, ДЦП, раннім дитячим аутизмом	15
	Всього	125

7. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль у 12-му семестрі (залік)								Самостійна робота	Сума
РОЗДІЛ I									
T1	T2	T3	T4					0	100
7	7	7	7						
РОЗДІЛ II									
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T7		
8	8	7	7	7	7	7	7		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	зараховано
85 - 89	B	Добре	
75 - 84	C		
70 - 74	D	Задовільно	
60 - 69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

8. Питання до екзамену

- Загальна характеристика дисграфії та дислексії (причини, механізми, симптоматика).
- Психофізіологічні механізми процесу письма.
- Психофізіологічні механізми процесу читання.
- Загальна характеристика дизорфографії (причини, механізми, симптоматика).
- Причини та механізми виникнення дисграфічних та дислексичних помилок у дітей із молодшого шкільного віку
- Характеристика фонетичних помилок писемного мовлення, їх причини та механізми.
- Характеристика лексико-граматичних помилок писемного мовлення.
- Графічні та оптико-просторові помилки писемного мовлення, їх причини та механізми.
- Класифікація дислексії та дисграфії.
- Передумови формування писемного мовлення.
- Порушення писемного мовлення у дітей з вадами звукової системи мови.
- Характеристика порушень письма у дітей із ЗНМ.
- Методика обстеження стану письма у дітей с дисграфією.
- Психолого-педагогічне вивчення дитини з вадами писемного мовлення.

15. Методика обстеження немовленнєвих процесів, які лежать в основі формування навичок письма.
16. Методика вивчення операціональних компонентів та функціональної бази писемного мовлення.
17. Логопедична робота, спрямована на подолання помилок на пропуски та перестановки букв.
18. Логопедична робота, спрямована на подолання помилок на заміну літер.
19. Зміст роботи з розвитку фонематичного сприймання та фонематичних уявлень у дітей з вадами писемного мовлення.
20. Корекційна логопедична робота, спрямована на подолання порушень читання та письма у дітей із ЗНМ.
21. Методика формування навичок морфологічного та синтаксичного аналізу та синтезу у дітей із дисграфією. Навести приклади вправ.
22. Методика подолання семантичної дислексії.
23. Зміст та методика роботи з розвитку зорово-просторового сприймання уявлень, аналізу та сприймання. Навести приклади вправ.
24. Методика формування навичок звукового та складового аналізу та синтезу у дітей з вадами писемного мовлення. Навести приклади вправ.
25. Розвиток ручної моторики як передумова формування графічної навички письма. Навести приклади вправ.
26. Формування граматичних узагальнень у дітей із дизорфографією.
27. Методика проведення корекційної логопедичної роботи над наголосом.
28. Попередження порушень читання і письма у дітей старшого дошкільного віку.
31. Аналіз посібника Г.Й. Блінової, Г.В. Пічугіної — Дидактичний матеріал для подолання вад письма. - К., 1990.
34. Розкрийте особливості обстеження мовлення розумово відсталого дитини.
35. Охарактеризуйте основні етапи роботи з метою виправлення вад мовлення у дітей із ЗПР. Наведіть приклади відповідних завдань, що складають зміст роботи на кожному з етапів корекції.
36. Розкрийте суть специфіки визначення та подолання порушень мовленнєвого розвитку відповідно до структури основного дефекту.
37. Розкрийте особливості прояву мовленнєвого порушення при розумовій відсталості. Доведіть важливість врахування вказаних особливостей для мовленнєвого розвитку.
38. Розкрийте особливості прояву мовленнєвого порушення при розумовій відсталості. Доведіть важливість врахування вказаних особливостей для мовленнєвого розвитку.
39. Розкрийте особливості прояву мовленнєвого порушення при ЗПР. Доведіть важливість врахування вказаних особливостей для мовленнєвого розвитку.
40. Розкрийте особливості прояву мовленнєвого порушення при РДА. Доведіть важливість врахування вказаних особливостей для мовленнєвого розвитку.
41. Складіть загальну модель логопедичного заняття, яка відображає його структуру та зміст, що спрямовані на подолання порушень мовлення у дітей із ЗПР. Обґрунтуйте доречність наведеної послідовності структурних компонентів.
42. Розкрийте особливості прояву мовленнєвого порушення при ДЦП. Доведіть важливість врахування вказаних особливостей для мовленнєвого розвитку.
43. Визначте алгоритм кваліфікації порушень мовлення у дітей із ЗПР. Наведіть приклади завдань, метою яких є визначення конкретних порушень.
44. Розкрийте сутність психологічних механізмів мовленнєвої діяльності в процесі нормального онтогенезу.

45. Охарактеризуйте специфіку виявлення порушень лексики при розумовій відсталості. Наведіть приклади найбільш показових діагностичних завдань при їх визначенні.
46. Охарактеризуйте психологічні параметри дизонтогенезу та визначте сутність їх впливу на мовленнєвий розвиток людини.
47. Проаналізуйте специфіку порушень граматичної будови мови у РВД. Наведіть приклади діагностичних завдань.
48. Розкрийте структуру логопедичних занять при подоланні вад лексичного компоненту мовленнєвої діяльності у дітей із ЗПР. Наведіть приклади відповідних корекційних завдань.
49. Охарактеризуйте специфіку визначення розладів зв'язного мовлення РВД. Наведіть приклади найбільш показових діагностичних завдань при її визначенні.
50. Розкрийте сутність стратегії логопедичного впливу, яка спрямована на подолання недоліків граматичного компоненту мовленнєвої діяльності у дітей із ЗПР. Наведіть приклади відповідних корекційних завдань.
51. Проаналізуйте структуру основного дефекту як основи виникнення специфічних порушень мовленнєвого розвитку.
52. Охарактеризуйте специфіку порушень писемного мовлення у РВ школярів. Наведіть приклади найбільш показових діагностичних завдань при її визначенні.
53. Охарактеризуйте специфіку обстеження фонетико-фонематичної складової у дітей з ДЦП. Наведіть приклади найбільш показових діагностичних завдань при її визначенні.
54. Розкрийте сутність методу відео інтерактивного тренінгу спілкування (ВІТ) як однієї зі стратегій логопедичного впливу при РДА. Наведіть приклади відповідних корекційних завдань.
55. Розкрийте механізми порушень мовленнєвого розвитку при олігофренії.
56. Охарактеризуйте специфіку обстеження граматичної складової у дітей із ДЦП. Наведіть приклади найбільш показових діагностичних завдань при її визначенні.
57. Визначте особливості розвитку мовлення і мислення у дітей із ДЦП. Визначте специфіку обстеження мовлення дитини з ДЦП. Назвіть показові відомості, які необхідно отримати зі слів рідних дитини під час збору анамнезу.
58. Доведіть важливість визначення стану сформованості уміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки у процесі обстеження дітей із різною первинною патологією. Наведіть приклади діагностичних завдань відповідно до послідовності їх пред'явлення.
59. Охарактеризуйте стратегію навчання батьків дітей з РДА. Наведіть приклади життєвих ситуацій дефіциту мовлення та технологію поведінки батьків, спрямовану на створення комфортної ситуації спілкування.
60. Проаналізуйте класифікацію дітей із ЗПР із урахуванням їх мовленнєвих порушень. Доведіть необхідність її врахування у процесі організації логопедичної допомоги.
61. Дайте порівняльну характеристику особливостей мовленнєвого розвитку РВД та дітей із ЗПР.
62. Назвіть найпоказовіші особливості мовленнєвого розвитку дітей із різною первинною патологією (РВД, дітей із ЗПР, ДЦП та РДА) та наведіть приклади найбільш показових діагностичних завдань, спрямованих на їх визначення.

9. Рекомендована література

Базова:

1. Бартенева Л. І. Передумови формування орфографічної навички у дітей дошкільного віку з НЗНМ // Теорія і практика сучасної логопедії: Збірник наукових праць: Вип. 1. – К.: Актуальна освіта, 2004.
2. Бартенева Л. Мовленнєва готовність семирічок із НЗНМ до засвоєння норм правопису // Дефектологія. – 2000.- № 1. – с. 34 - 38.

3. Бартенева Л. Підготовка дітей до оволодіння грамотним письмом // Дефектологія. – 2002. - № 2. – с. 32.
4. Винокур А.С. Навчання зв'язної мови учнів-дисграфіків 5 класу логопедичної школи. -К., 1971.
5. Данілавічюте Е.А. Методика подолання фонемографічних відхилень молодших школярів з ДЦП // Теорія і практика сучасної логопедії: Збірник наукових праць: Вип. 1. – К.: Актуальна освіта, 2004.
6. Эльконин Д.Б. Формирование умственного действия звукового анализа слов у детей дошкольного возраста // Доклады АПН РСФСР, Вып. 1. – 1957.
7. Ефименкова Л.Н. Коррекция устной и письменной речи учащихся начальных классов: Кн. для логопедов. – М.: Просвещение, 1991.
8. Ефименкова Л.Н., Мисаренко Г.Г. Организация и методы коррекционной работы логопеда на школьном логопункте: Пособие для логопеда. – М.: Просвещение, 1991.
9. Логопедія. Підручник, друге видання, перероблене та доповнене. За ред. М.К.Шеремет. – К.:Видав.Дім «Слово», 2010. – 499- 643.
10. Лурия А.Р. Письмо и речь: Нейролингвистические исследования: Учебное пособие. – М.: Издательский центр „Академия», 2002.
11. Пічугіна Т.В. Рання діагностика дітей із дислексією та дисграфією (методичні рекомендації) // Дефектологія, - 1998. - № 1. – с. 6 – 13.
12. Пічугіна Т.В. Порушення письма у дітей з важкими мовленнєвими вадами // Дефектологія, - 1998. - № 2. – с. 6 – 9.
13. Прищепова И.В. Логопедическая работа по формированию предпосылок усвоения орфографических навыков у младших школьников с ОНР: Дис. ... канд. пед. наук. – СПб., 1993.
14. Соботович Е.Ф., Гопиченко Е.М. Фонетические ошибки в письме умственно отсталых учащихся младших классов // Хрестоматия по логопедии в 2 т. /Под ред. Л.С.Волковой, В.И.Селиверстова. – М.: Гуманит. издат. центр Владос, 1997. – Т. 2. – С. 469 – 481.
15. Соботович Е.Ф., Тищенко В.В. Програмні вимоги до корекційного навчання з розвитку мовлення дітей старшого дошкільного віку з вадами інтелекту: Програмно-методичний комплекс. – К.: Актуальна освіта, 2004.
16. Тарасун В.В. Нетрадиційний метод формування у дітей писемного мовлення: читання —з першого погляду // Дефектологія.–2000.-№ 4.–с. 30-35.
17. Тарасун В.В. Нетрадиційний метод формування у дітей писемного мовлення: письмо —з одного розчерку // Дефектологія.–2002.-№ 2.– с. 2
18. Хрестоматия по логопедии в 2 т. /Под ред. Л.С.Волковой, В.И.Селиверстова. – М.: Гуманит. издат. центр Владос, 1997.
19. Чередніченко Н.В. Методика формування в учнів із тяжкими вадами мовлення звукового аналізу та синтезу слів /Педагогіка та методики: спеціальні. – К.: НПУ імені М.П.Драгоманова. – 2001. – 133с.
20. Чередніченко Н.В. Вироблення орфографічної пильності в учнів молодших класів із важкими вадами мовлення / Педагогіка та методики: спеціальні. – К.: НПУ імені М.П.Драгоманова. – 2000. – с. 49 – 55.
21. Психологічна допомога та соціальний супровід батьків, у яких народилися діти з вадами психічного та фізичного розвитку: Методичні рекомендації. – К.: Держсоцслужба, 2008. – 28 с.
22. Психолого-педагогічний супровід дітей з порушенням опорно-рухового апарату та розумового розвитку / За ред. Вавіної Л.С. – К.: «АТОПОЛ», 2010. – 242 с.
23. Романчук О. Розлади спектру аутизму в запитаннях та відповідях. – Львів: Колесо, 2010. – 168с.
24. Соботович Е.Ф., Гопиченко Е.М. Фонетические ошибки в письме умственно отсталых учащихся младших классов // Хрестоматия по логопедии в 2 т. / Под ред. Л.С.Волковой, В.И.Селиверстова. – М.: Гуманит. издат. центр Владос, 1997. – т. 2. – с. 469 – 481.
25. Соботович Е.Ф., Тищенко В.В. Програмні вимоги до корекційного навчання з розвитку мовлення дітей старшого дошкільного віку з вадами розумового розвитку: Програмно-методичний комплекс. – К.: Актуальна освіта, 2004.
26. Соботович Е.Ф., Тищенко В.В. Програмні вимоги до корекційного навчання з розвитку мовлення у дітей старшого дошкільного віку з вадами інтелекту – К.: Актуальна освіта, 2004.
27. Тищенко В. Дослідження рухового контролю у зв'язку з підготовкою розумово відсталих дошкільників до оволодіння письмом // Дефектологія.– 2002.-№ 2.– с. 8.
28. Тищенко В.В. Засвоєння розумово відсталими дошкільниками граматичних категорій та абстрактного лексико-граматичного значення слова Дефектологія. –№ 4. – 1998. – С. 2–5.

29. Тищенко В.В. Ієрархія фонематичних процесів в онтогенезі Теорія та практика сучасної логопедії Випуск №4 – К.: Актуальна освіта, 2007. –С. 3-18.
30. Тищенко В.В. Інтелектуальний компонент у структурі діяльності використання мови у дітей з нормальним та порушеним розумовим розвитком Теорія і практика сучасної логопедії: Зб. наук. пр.: Вип.1. – К.: «Актуальна освіта», 2004. – С. 19-30
31. Тищенко В.В. Інтелектуальний компонент у структурі діяльності засвоєння мови у дітей з нормальним та порушеним розумовим розвитком Теорія і практика сучасної логопедії: Зб. наук. пр.: Вип.1. – К.: «Актуальна освіта», 2004. – С. 30-38

Додаткова:

1. Арямова О.С. Причины орфографических ошибок младших школьников. // Проблемы развития речи учащихся начальных классов. / Ред. М.Р.Львов и др. – М.: Изд-во МГПИ, 1985. – 174 с.
2. Безруких М.М., Ефимова С.П. Упражнения для занятий с детьми, имеющими трудности при обучении письму. – М.: Аурус, Айсберг, 1991.
3. Бурина Е.Д. Игровые приемы в логопедической работе с младшими школьниками, имеющими нарушения чтения и письма // Дефектология, - 1996. - № 3. - с. 42 – 46.
4. Гончарова Е.Л.Методика оценки сформированности базовых компонентов читательской деятельности у детей с различными нарушениями в развитии // Дефектология. – 2001. - № 3. - с. 81.
5. Данилавичюте Е.А. Порушення письма в учнів II – IV класів з дитячим церебральним паралічем та шляхи їх корекції: Дис. ...канд. пед. наук. – К., 1997. – 239 с.
6. Ільяна В. М. Корекція дислексій в учнів молодших класів спеціальних шкіл для дітей з тяжкими порушеннями мовлення: Дис. ... канд. пед. наук. – Київ, 2010.
7. Козлова В. Особливості порушення письма в першокласників з вадами мовлення в умовах білінгвізму // Дефектологія. – 2002. - № 1.
8. Комарова В.В., Милостивенко Л.Г., Сумченко Г.М. Соотношение дисграфических и орфографических ошибок у младших школьников с нарушениями речи // сб. Патология речи. Под ред. Ковшикова В.А. – СПб: Образование, 1992., с.106
9. Соботович Е.Ф., Тищенко В.В., Бартенєва Л.И., Данилавичюте Э.А., Андрусина Л.Е., Трофименко Л.И. Методика выявления речевых нарушений у детей и диагностика их готовности к школьному обучению. – К.: «Актуальна освіта», 1997.
10. Тарасун В.В. Концепція державного стандарту освіти учнів з порушеннями мовленнєвого розвитку // Дефектологія. – 2000. - № 2. – с. 2 – 1

10. Інформаційні ресурси

1. <http://www.mon.gov.ua/>
2. <http://www.nbu.gov.ua>